

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

V. T. variis modis, maximè verò per duodecim aquarum fontes præfiguratus est, implevit.

Nos methodo nostra interserentes videbimus

I. Triplicem Querelam.

II. Triplicem Medelam.

III. Triplicem Cautelam.

J. J.

Exegetis.

S Andreas, cujus memoria hodiè in Ecclesia celebratur, nomen habet ab *Aspeia* à fortitudine. Ad reapse quoque probavit: licet enim multis modis persecutus, imò planè tandem in crucem actus sit: at tamen omnia masculè & cum gaudio superavit. Hæc de causa & pii Veteres cum eò novum annum inchoarunt. Typus enim est omnium verè credentium, de quibus Apostolus ait: State in fide, *ad Rom. 12. 13.* viriliter agite, & confortamini, *1. Cor. 16. v. 13.* Hoc aptimè opus est considerantibus, in quantas miseras propter peccata incidimus, ut non abs re Siracides dicat: Fili, accedens ad servitum Dei, sta in justitia, & in timore, & præpara animam tuam ad tentationem, *Sir. 2. v. 1. 3.*

Querela respicit

I. Laboris asperitatem, cui omnes mortales à nativitate usque ad mortem subjecti sunt. Homo enim nascitur ad laborem, ut avis ad volatum, *Job. 5. v. 7.* In prælecta Pericope audimus, quod Petrus & tribules ejus rete in mare mittant, & non exiguum laborem impendant, què victum sibi acquirant.

Id omnibus nobis demandatum, Omnis

labor hominis est ipsi demensus, ait Ecclesiastes cap. 6. v. 7. hic manu, ille intellectu id efficit, interea cuilibet in sudore vultus sui descendum pane suo, *Gen. 3. v. 19.*

Labor & molestia reperitur in statu Ecclesiastico. Scriptura sacra unum modò volumen est, & tamen verbi Minister per omnem suam vitam in eo desudet oportet. Nemo hæcenus inventus, qui hunc utriusque sæderis codicem ex assè intelligat, nec futurus est, qui illum scrutinio judicii perquirat, & planè complectatur. A mari enim abundabit cogitatio sensus ejus, & consilium illius in abyssu magna, *Sir. 24. v. 38. 39.*

Qui verò labor, molestia quæ, semper in legendo, studendo & meditando occupatum esse! Sanè frequens meditatio carnis afflictio est, *Eccles. 12. v. 12.* unde verbi Ministerium non sine ratione à Bernhar-do, negotium omnium negotiorum dicitur, cui nemo sufficiens est, nisi Deus idoneum eum Ministrum faciat novi Testamenti, *2. Cor. 3. v. 5.*

Labor & molestia reperitur in statu Politico, ubi Christiano magistratui omnis lapis movendus, si officio suo satisfieri velit.

Moses Princeps ille Israeliticus tantam Imperii molem sentiebat, ut diceret ad Deum: Si inveni gratiam in oculis tuis, interficias me; ne afficiar tantis malis, quia gravior est mihi populus, quam ut ferre possim, *Num. 11. v. 13.*

Rex Ahasverus noctu curis officii sui inquietatus est, *Esther. 6. v. 1.*

Jobus de seipso dicit, quod oculus fuerit cæco, & pes claudò, imò pater pauperum, & causam, quam nesciverit, diligentissimè investigaverit, *Job. 29. v. 15. 16.*

Hoc

Hoc qui imitaturus est, molestiam satis magnam sentiet. Unde rectè Paulus: Qui præest, in solitudine, Rom. 12. v. 8.

Hanc regiminis molestiam, quò Dionysius Tyrannus Damocli assentatori ostenderet, qui beatum eum ratione dignitatis aestimabat, mensæ magnificentissimis epulis instructæ admovit, ita ut strictus gladius comæ equinæ appensus cervicibus ejus immineret: quo periculo ille exterritus Regiæ Majestati illicò valedixit. Hinc non immeritò Saul apud vasa abscondit sese, cum Rex Israelitarum eligendus esset, 1. Sam. 10. v. 23.

Labor & molestia invenitur in statu æconomico. Nam si quis non vult operari, non manducet, 2. Thess. 3. v. 10. quia igitur sine cibo nemo vitam transigere potest, labori vacet oportet, quò se & suos honestè alat, hinc Salomo: quòdcunque facere potest manus tua, pro virili operare, Eccles. 9. v. 10. exemplo Petri, qui non defessus est rete laxare, quò bonam capturam acciperet, Luc. 5. v. 4. 6.

Jacobus tam assiduus fuit in functione suâ, ut die nocteque æstu urgeretur, geluque, fugeretque somnus ab oculis ejus, Gen. 31. v. 40.

Anna uxor Tobia ibat ad opus texturum quotidie, & de labore manuum suarum victum, quem consequi poterat, marito cæco deferebat, Tob. 2. v. 19.

Paulus die & nocte operabatur, ne quenquam gravaret, 1. Thess. 2. v. 9.

Ruth spicas colligebat remanentes, sequens messorum vestigia, & desiderare ejus in domo paululum erat, Ruth. 2. v. 7.

Ita omnibus nobis labor impositus, qui eò gravior post lapsus est, quia per pecca-

tum maledictio omnibus operibus nostris adhærescit, ut sæpè cum Petro frustra laboremus; nam neque qui plantat, est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus, 1. Cor. 3. v. 7.

II. *Periculi multiplicatam.* Hi discipuli victum non in terrâ acquirere possunt, sed in mari piscari coguntur: aqua verò omnium elementorum infidissimum. Hinc Anacharsis interrogatus: quanta esset spissitudo tabularum nauticarum? respondit: quatuor digitorum: Tantulum, inquit, absunt à morte, qui navigant. Sæpè enim advenit Spiritus procellæ, & extolluntur fluctus, ut adscendant usque ad cælos, & descendant usque ad abyssos: ut anima navigantium in malis tabescat: Circumeant & moveantur sicut ebrius: & omnis sapientia eorum devorata sit, Psal. 107. v. 25.

Id quod Jonas comperit, Jon. 1. v. 4. nec minus Apostolus Paulus, Actor. 27. v. 14. seqq.

Nos simili periculo expositi sumus. *Mundus* nihil aliud, quàm *impetuosum mare* est, in quo, quoad vivimus, inter decumanos fluctus navigamus, & modò sursum, modò deorsum, modò ad dextram, modò ad sinistram projicimur, sic ut ad pacem amaritudo nobis amara, sicut Hiskie contigit, Esa. 38. v. 17. ut non immeritò cum Davide ingemiscamus: Salvum me fac Deus, quoniam intraverunt aquæ, usque ad animam, Psal. 69. v. 2. 3.

Mare inconstans est, & licet quandoque tranquillum sit, tamè subitò fluctus suos atollit: Ita qui mundo fidit, decipitur, si hodiè humanum se ergà pios simulat, mox austerum se prabet, ut facilè videas, faciem

ejus non esse ficut heri & nudius tertius,
Gen. 31. v. 5.

Mari qui immergitur suffocetur necesse est, paucissimi indemnes elabuntur. Ita, qui mundum diligit, & quæ in mundo sunt, 1. Joh. 2. v. 15, velut Demas, 2. Tim. 4. v. 9. is nunquam pervenit in portum salutis, sed naufragium faciens, à barathro infernali absorbetur, 1. Tim. 1. v. 19.

In mari sunt balena, monstra marina, & varia bestiarum genera, Psal. 104. v. 25. Sic. 43. v. 27. Ita in mundo sese offerunt Tyranni truculenti, qui naviculam fidei & vocationis nostræ impugnant, & dolent, si expugnare nos nequeant. Perpetua enim hominis vita militia est, Job. 7. v. 1. si non Diabolus, mundus, si non mundus, caro nostranos impugnant, idque tam diu durat, donec ultimus inimicus veniat, qui est mors, & pugna finem imponat, 1. Cor. 15. v. 26.

In mari quandoque Sirenes audiuntur, quæ blando suo cantu navigantes somno sopiunt, ut navicula liberum suum cursum sequatur, & ita in scopulos illidat, vel à voragine absorbeatur.

Ejusmodi blandientes Sirenes in hoc mundo sunt concupiscentia oculorum, concupiscentia carnis, & superbia vitæ, hæc suaviter cantillant, ut nos ad se pelliciant, & somno securitatis immergant. Ideo accurata cautione opus est, ne carnalibus concupiscentiis nimium indulgeamus. Nam concupiscentia, cum conceperit, parit peccatum: peccatum verò, cum consummatum fuerit, generat mortem, Jac. 1. 15.

Optimè nobis consulimus, si cum Asapho Deo Governatore utamur. Ipse est, qui colligit tanquam cumulum, aquas ma-

ris, Psal. 33. v. 7. quando eas vocat, effundit easdem super faciem terræ, Amos. 5. v. 5. quando verò illi silentio imposito dicit: Tace & obmutesce, Marc. 4. v. 39. sive: usque huc venies, & non procedes amplius, & hic confringes tumentes fluctus tuos, Job. 38. v. 11. parere cogitur, nam mutatio dexteræ Excelsi, Pl. 77. 11.

III. *Infortunii celeritatem.* Hic audimus, Jacobum & Johannem cum Patre Zebedæo in navi sedisse, & retia sua refecisse. Hoc ipso innuitur, quod adhuc hodiè opifices & mechanici labore nocturno atque diurno patum lucentur: nam omnia commercia ferè frigent, ex adverso verò exactiones variæ invalescunt, & pecuniæ inopia tanta est, quanta olim in Ægypto, Gen. 47. v. 15.

Hæc magna miseria est, & iusta Dei pœna. Ut enim benedictio Dei divites facit, nec addetur ei labor, Prov. 10. v. 22. ita ex adverso nihil feliciter succedit, si maledictionem Deus immittat: sed omnia mittuntur in sacculum pertusum, Hagg. 1. v. 6. ut defraudetur gens tota, Mal. 3. v. 9.

Inveniuntur Mechanici, qui ipsi in causa sunt, dum diras execrationes evomunt, si prosperè & ex voto non succedat labor, vel defraudant proximum, opera non rectè elaborantes, vel scandalum doctrinæ & vitæ præbent, sicut Detmetrius argentiarius, faciens ædes argenteas Dianæ, Act. 19. v. 24. aut nimis carè vendunt merces, aut eas exterius dolose incrustant, quæ postea, si rectè inspiciantur, adulterinæ deprehenduntur, argentum versum est in scoriam: & vinum mistum est aquâ, Esa. 1. v. 22.

Hæc verò species furti est, quod Deus

impunè non dimittit. Est enim vindex de his omnibus, 1. Theff. 4. v. 6. Non proinde mirum est benedictionem Dei evanescere & maledictionem succedere. Noli proinde quocunque modo proximum defraudare, sed amorem illi exhibe, quem tibi exhibere velis. Imprimis cave, ne idem facias, quod Alexander ærarius, de quo Paulus conqueritur, quòd multa ipsi mala offenderit, 2. Tim. 4. v. 14. qui enim unctos Domini tangit, pupillam oculi ejus tangit, Zach. 2. v. 9.

Sed & observa illud Siracidis: Sta in testamento tuo, & in illo colloquere, & in opere mandatorum tuo &c. cap. 11. v. 21. 24.

Quodsi verò, his omnibus observatis, retia tua rumpant, ut hinc illuc refectioe opus sit, h. e. victus & amicus acquirendi ratio labascit: discipulorum horum recordare, qui & ipsi retia sua reficere & suà sorte contenti esse coacti sunt. Deus te non derelinquet, quia non in abundantia cujusquani vita ejus est, ex his, quæ possidet, Luc. 12. v. 15. magnus autem quæstus est pietas cum sufficientia, 1. Tim. 6. v. 6.

De Secundo.

Sequitur Medela, quæ fuit

I. Ex accessu. Nam idè ad mare Galileæ secessit & in litore ambulavit, quia sciebat discipulos hosce ibi piscaturæ vacare.

Solutio hinc fructu, mi Christiane! in omnibus adversitantibus, ubicunque locorum fueris, Jesus tuus præsens est, nec derelinquet te orphanum, Joh. 14. v. 18. Si & ipse ad mare, vel etiam in mari medio tribulationem versaris, ubi fluitus insurgunt,

& procellæ rentationum contra te læviunt, ut abyssus abyssum invocet, Psal. 42. v. 8. noli abjicere animum. Christus in litore adstat, Joh. 21. v. 4. & tecum est in tribulatione, Psal. 91. v. 15. juxta promissionem, Esa. 43. v. 2.

Sic erat cum Noâ in arcâ, Gen. 7. v. 16. cum Jacobo in agro, Gen. 28. v. 12. cum Josepho in carcere, Gen. 39. v. 21. cum tribus viris in fornace, Dan. 3. v. 25. cum Daniele in lacu leonum, Dan. 6. v. 22. cum Jonâ in alvo cete, Jon. 2. v. 7. cum Petro in vinculis jacente, Act. 12. v. 7.

Ia pietati stude, & Deum sedulo time, & non discedet abs te, sed tecum erit omnibus diebus, usque ad consummationem seculi, Matth. 28. v. ult.

II. Ex adpectu. Vidit enim duos fratres, ut Evangelista memorat: hic adpectus fuit amicabile, si spectemus eum

I. Formaliter. Jesus noster equidem aliàs omnia velut præsentia intuetur, & non est quicquam absconditum ab oculis ejus, Sir. 40. v. 25. Verùm Andream ejusq; fratrem Simonem gratiæ suæ adpectu dignatur, ut illos adpiciat, quos diligit. Oculi enim Domini super timentes eum, Psal. 33. v. 18. Ita respexit Petrum abnegantem, in palatio Pontificis, Luc. 22. v. 60. Matthæum in telonio, Matth. 9. v. 9. Zachæum in arbore Sycomorum, Luc. 19. v. 5. Mariam Magdalenam, peccatricem illam respicientem, Luc. 7. v. 48.

Eodem modo adhuc hodie respicit omnes peccatores, modò pœnitentiam illi agant. Respicio, inquit, ad pauperculum & contritum Spiritu, & trementem sermones meos, Esa. 66. v. 2.

Vid. part. 1. p. 320 321.